

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

FORUM STANDAARDISATIE

Agendapunt:	03 Voorzieningen		
Bijlagen:	Bijgesteld concept FS-20110614.03		
Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Bureau Forum Standaardisatie		
Datum:	mei 2011	Versie	0.2
Betreft:	Erkenning van basisvoorzieningen		

1. Gevraagde beslissing

Het Forum wordt een antwoord gevraagd op de volgende twee vragen:

1. Is het Forum het eens met het voornemen een pas toe of leg uit-beleid in te voeren voor basisvoorzieningen, mede gezien de bedenkingen die uitvoeringsorganisaties hiertegen hebben geuit?
2. Als het antwoord op de vorige vraag ja is, stemt het Forum dan in met het voorstel voor de erkenningsprocedure zoals neergelegd in de notitie, waarbij de erkenningsprocedure niet beperkt blijft tot een toets op kwaliteit en functionaliteit, maar ook een adoptieadvies omvat ten aanzien van de door gebruikers geschetste belemmeringen voor breed gebruik o op het vlak van financiering, governance en architectuur?

2. Toelichting

Aanleiding

In november 2010 heeft het College ingestemd met het uitwerken van een procedure voor erkenning van basisvoorzieningen van de e-overheid. Dit betreft het – naar analogie van open standaarden – toetsen van basisvoorzieningen en deze bij gebleken geschiktheid plaatsen op een pas toe of leg uit-lijst. Daarmee worden basisvoorzieningen uitdrukkelijk gepositioneerd als de bij uitsluiting te gebruiken voorzieningen voor e-overheidsdienstverlening. Dit zou – ook naar de mening van destijds gepeilde (beoogde) gebruikers van deze voorzieningen – een bijdrage leveren aan het brede gebruik van basisvoorzieningen.

Raadpleging gebruikers

In de eerste helft van 2011 is de procedure voor erkenning van basisvoorzieningen verder uitgewerkt. Daarnaast heeft een tweede raadpleging van gebruikers op centraal niveau (Rijk, Manifestpartijen) en decentraal niveau (gemeenten, provincies, waterschappen) plaatsgevonden. Ten behoeve daarvan is het toetsingskader uit de notitie voor twee voorzieningen, Digipoort en DigiD, uitgewerkt.

Uit deze raadplegingen kwam naar voren dat in elk geval bij uitvoeringsorganisaties op centraal niveau toch de nodige bedenkingen bestaan. Deze richten zich niet zozeer op de voorgestelde kwaliteitstoets voor basisvoorzieningen, maar wel op de verplichtstelling – via het pas toe of leg uit-regime – van het gebruik van deze voorzieningen. Dit niet in de laatste plaats omdat gebruik van deze voorzieningen, als gevolg van zowel het voorziene financieringsmodel als de hoogte van de met het gebruik gemoeide kosten, deze organisaties niet bij voorbaat voordeel gaat opleveren. Daarnaast ervaren zij een beperkte zeggenschap bij de (door)ontwikkeling van basisvoorzieningen. Deze factoren maken de business case in de ogen van de uitvoeringsorganisaties niet erg aantrekkelijk. Ook het ontbreken van een goede architectuur waarin de voorzieningen in samenhang kunnen worden gepositioneerd en doorontwikkeld, wordt door hen gemist.

Op decentraal niveau staat men positiever tegenover het idee. Gebruik van basisvoorzieningen behoedt organisaties voor het opnieuw uitvinden van wielen en 'ontzorgt'. Ook wordt als voordeel genoemd dat het de positie ten opzichte van ICT-leveranciers versterkt: het is duidelijk wat de 'standaard' is. De decentrale overheden vragen echter ook aandacht voor belemmeringen voor breed gebruik van basisvoorzieningen vanwege financierings- en architectuuraspecten. Daarnaast wijzen zij op het belang van een echt onafhankelijke beoordeling van voorzieningen; het moet niet de slager zijn die zijn eigen vlees keurt. Uit deze opmerking valt af te leiden dat de (onafhankelijke) positie van het Forum niet algemeen bekend is bij deze organisaties. Dat geldt overigens ook voor het bestaan en de mogelijkheden van basisvoorzieningen als zodanig.

Specifiek aandachtspunt: basisvoorzieningen uit de markt

In de gebruikersbijeenkomsten met decentrale overheden kwam nog de vraag op tafel of ook voorzieningen ontwikkeld door commerciële partijen die kwalificeren als basisvoorziening (bijvoorbeeld een door de markt ontwikkelde authenticatievoorziening) voor erkenning in aanmerking zouden komen.

De scope van de procedure moet naar de mening van BFS echter beperkt zijn tot door de overheid ontwikkelde basisvoorzieningen. De overheid heeft er immers expliciet voor gekozen om bepaalde voorzieningen 'zelf' te ontwikkelen en aan te bieden aan overheidsgebruikers, uit oogpunt van effectiviteit en efficiency. Het ontwikkelen en in stand houden van die voorzieningen wordt gezien als publiek belang (waarbij echter wel kennis en kunde in de markt wordt ingekocht om deze voorziening te realiseren en beheren). Het zou ook op juridische bezwaren stuiten om privaat ontwikkelde voorzieningen te erkennen en daarmee een 'monopoliepositie' te verschaffen.

Overigens bevestigt deze vraag wel het belang van het – zowel uit oogpunt van aanbestedingsrecht als van de kaders voor markt en overheid – juridisch borgen van verplicht gebruik van e-overheidsvoorzieningen en van de positie van Logius als regieorganisatie voor doorontwikkeling en beheer. De discussie hierover zou naar aanleiding van de notitie over verplichtstelling van standaarden kunnen (en moeten) worden gevoerd.

Hoe verder?

Naar aanleiding van de gebruikersbijeenkomsten is de notitie op een aantal punten verduidelijkt, aangepast en aangevuld. De aangepaste notitie is bijgevoegd.

Uit de bijeenkomsten kan geconcludeerd worden dat een onafhankelijk oordeel (conceptueel en kwalitatief) van het College over basisvoorzieningen voor ten minste een deel van de organisaties die samen de e-overheid moeten realiseren waarde heeft, doordat het duidelijkheid schept over het bestaan, de functionaliteit en de kwaliteit van de voorzieningen.

Er ligt echter een aantal lastige punten dat maakt dat een pas toe of leg uit-beleid niet per definitie zal bijdragen aan brede adoptie van basisvoorzieningen van de e-overheid. Het gaat hier met name om:

- de governance rond de e-overheid (betrokkenheid van gebruikers bij besluitvorming rond (door)ontwikkeling);
- het financieringsmodel;
- een doordachte architectuur waarin de voorzieningen een plaats hebben.

Wil een pas toe of leg uit-beleid ook echt vruchten afwerpen (en daarmee uiteindelijk bijdragen aan doelstellingen zoals geformuleerd in iNUP en Digitale Agenda.NL), dan moet het College verder gaan dan het toetsen van functionaliteit en kwaliteit. In een adoptieadvies zouden relevante problemen rond governance, financiering en architectuur expliciet moeten worden geadresseerd. Het element van het adoptieadvies is in de voorliggende notitie verder uitgewerkt.

Een en ander leidt tot de volgende twee vragen aan het Forum:

1. Is het Forum het eens met het voornemen een pas toe of leg uit-beleid in te voeren voor basisvoorzieningen, mede gezien de bedenkingen die uitvoeringsorganisaties hiertegen hebben geuit?
2. Als het antwoord op de vorige vraag ja is, stemt het Forum dan in met het voorstel voor de erkenningsprocedure zoals neergelegd in de notitie, waarbij de erkenningsprocedure niet beperkt blijft tot een toets op kwaliteit en functionaliteit, maar ook een adoptieadvies omvat ten aanzien van de door gebruikers geschetste belemmeringen voor breed gebruik op het vlak van financiering, governance en architectuur?

Indien beide vragen positief worden beantwoord, kan het voorstel voor de erkenningsprocedure in het najaar ter instemming worden voorgelegd aan het College Standaardisatie, zodat in 2012 – onder het nieuwe mandaat – met toetsing en erkenning gestart kan worden.